

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2009. év november hó 24. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rablás büntette és más bűncselekmény miatt a vádlott és társa ellen folyamatban lévő büntetőügyben az I. rendű és a II. rendű vádlottak és védőik által benyújtott másodfellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.128/2008/23. számú ítéletét megváltoztatja akként, hogy az I. rendű vádlottnak 1 rendbeli a Btk.321.§ (1) bekezdésébe ütköző rablás büntettének értékelt cselekményét a Btk.316.§-ának (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés I. fordulata szerint minősülő lopás vétségének minősíti;
az I. rendű vádlottal szemben 342.630 (háromszáznegyvenkétezer-hatszázharminc) Ft, a II. rendű vádlottal szemben 333.980 (háromszázharmincháromezer-kilencszáznyolcvan) Ft összegben vagyonek Kobzást rendel el.

Egyebekben a Fővárosi Ítéltábla ítéletét helybenhagyja.

A harmadfokú eljárásban felmerült 13. 500 (tizenháromezer-ötszáz) Ft bűnügyi költségből az I. rendű vádlottat 7500 (hétezer-ötszáz), míg a II. rendű vádlottat 6000 (hatezer) Ft megfizetésére kötelezi.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Bíróság a 2008. január 25-én kihirdetett 18.B.477/2006/43. számú ítéletével bűnösnek mondotta ki az I. r. vádlottat 5 rb. társtettesként elkövetett rablás büntettében

(Btk.321.§ (1) bekezdése és (3) bekezdés c) pontja); a Btk.321.§-ának (1) bekezdésében meghatározott rablás büntetében; 4 rb. - 3 esetben társtettesként elkövetett - készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségében (Btk.313/C.§ (7) bekezdése), és 19 rb. - 14 esetben társtettesként megvalósított - közokirattal visszaélés vétségében (Btk.277.§ (1) bekezdése); a II. r. vádlottat 5 rb. társtettesként elkövetett rablás büntetében (Btk.321.§ (1) bekezdése és (3) bekezdés c) pontja), 3 rb. társtettesként elkövetett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségében (Btk.313/C.§ (7) bekezdése), és 14 rb. társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétségében.

Halmazati büntetésül az I. r. vádlottat 7 év börtönbüntetésre, és 9 év közügyektől eltiltásra, a II. r. vádlottat, mint többszörös visszaesőt, 8 év fegyházbüntetésre és 9 év közügyektől eltiltásra ítélte. A II. r. vádlottat a feltételes szabadságra bocsátásból kizárta. A vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztésbe beszámította. Bűnjelekről rendelkezett, és részben egyetemlegesen, részben külön-külön kötelezte a vádlottakat a felmerült bűnügyi költség viselésére. Ugyanakkor a vádlottakat további 1 rb. közokirattal visszaélés vétsége miatt emelt vád alól felmentette, míg az orgazdaság vétsége miatt ellenük indított büntetőeljárást megszüntette.

Az ítélet ellen - amelyet az ügyész mindkét vádlott vonatkozásában tudomásul vett - az I. r. vádlott, valamint a II. r. vádlott és védője fellebbezett a büntetés enyhítése érdekében.

A Fővárosi Ítéltábla a 2009. május 19-én meghozott 1.Bf.128/2008/23. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta.

Az I. r. vádlottat 10 rb. társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétsége és 4 rb. - 3 esetben társtettesként elkövetett - készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége, a II. r. vádlottat 5 rb. társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétsége és 3 rb. társtettesként elkövetett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége miatt emelt vád alól felmentette.

A vádlottak bűnösségét 9 rb. társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétségében megállapító rendelkezést hatályon kívül helyezte és a büntetőeljárást e vonatkozásban megszüntette.

Az I. és a II. r. vádlott 1 rb. társtettesként elkövetett rablás bünteténél (Btk.321.§ (1) bekezdése és (3) bekezdés c) pontja) értékelt cselekményét 1 rb. lopás bünteténél (Btk.316.§ (1) bekezdése, (5) bekezdés b) pontja) minősítette.

Az I. r. vádlott büntetését 5 év börtönbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra, a II. r. vádlott büntetését 6 év fegyházbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra enyhítette, míg egyebekben az ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségből külön-külön 43.100 Ft, illetve 41.000 Ft megfizetésére kötelezte a vádlottakat, megállapítva, hogy további 51.796 Ft-ot az állam visel.

A Fővárosi Ítéltábla másodfokú ítélete ellen kizárólag védelmi fellebbezéseket jelentettek be. A vádlottak és védőik fellebbezése a büntetés enyhítését célozta, amelyet a nyilvános ülésen is fenntartottak.

Az I. r. vádlott a fellebbezését kiegészítve a sértett sérelmére elkövetett - a III/1. tényállás pontbeli cselekmény tekintetében a tényállás megalapozatlanságára is hivatkozott. Az orvosszakértő ismételt meghallgatását, illetőleg más szakértő kirendelését indítványozta arra nézve, hogy a sértett kórházi kezelésére a saját maga által elfogyasztott alkohol és természetes betegség miatt került sor, miután szerinte a felkínált italban, amelyből a sértettnek csak néhány kortyot fogyasztott, altató nem volt.

Ezzel az előadással az I. r. vádlott eltérő tényállás megállapítására hivatkozva a rablásként értékelt cselekmény jogi minősítését támadta.

A legfőbb ügyész a módosított átiratában a megállapított tényállást irányadónak tekintve, mind a bűnösség megállapítása, mind a jogi minősítés és a büntetés kiszabása tekintetében a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta (BF.1657/2009. szám).

A nyilvános ülésen az I. r. vádlott védője a sértett sérelmére megvalósított cselekmény lopásként minősítését és a halmazati büntetés enyhítését kérte. A II. r. vádlott védője enyhítés iránti fellebbezését fenntartva, vitatta a vádlott által megvalósított rablások rendbeliségét. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a rendbeliség megállapításából az I.r. vádlott által egyedül elkövetett cselekményt is beszámították a II.r. vádlott terhére.

A vádlottak, fellebbezésüket fenntartva arra is hivatkoztak, toxikológiai vizsgálat egyetlen sértettnél mutatott ki altatószer hatóanyagot. A tényállás III/2. és /3. pontja alatti cselekményeknél a sértetti altatószer-fogyasztás kétséges továbbra is. Azt állították, maguk sem tudják, hogy a sértettek egyáltalán ittak-e az altatóval kevert italból, mert náluk és a sértetteknek

is volt más ital is, amelyből fogyasztottak.

A Legfőbb Ügyész képviselője átiratukkal egyezően mindkét vádlott vonatkozásában a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a másodfellebbezések érdemi elbírálásának a Be. 386. § (1) bekezdésében írt feltételei teljesültek, tekintve, hogy az ítélőtábla- részben megváltoztatván az elsőfokú bíróság bűnösséget kimondó ítéleti rendelkezését- a vádlottakat többrendbeli közokirattal visszaélés vétségének, valamint készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségének vádja alól felmentette, illetőleg a további közokirattal visszaélések tekintetében az elsőfokú bíróság ítéleti rendelkezését hatályon kívül helyezve a büntetőeljárást megszüntette.

A másodfellebbezések joghatályosságát nem érinti az, hogy a fellebbezések a másodfokú bíróság ítéletét nem a bűnösség körében tett eltérő rendelkezések vonatkozásában, hanem abban a körben támadták, amelyben a bűnösséget illetően mind az első, mind a másodfokú bíróság azonosan foglalt állást /BKv.1/2007. sz. vélemény B/II/2. pontja; BH.2009/203. szám/.

A másodfellebbezések joghatályosságánál fogva a Legfelsőbb Bíróság a Be. 387. §-ában meghatározott terjedelemben bírálta felül az első- és másodfokú bíróság ítéletét, és az azt megelőző eljárást.

Ennek eredményeképpen a fellebbezések iránya által megszabott keretek között az I.r. vádlott fellebbezését részben alaposnak, az egyéb fellebbezéseket pedig alaptalannak tartotta.

A felülbírálat során megállapítható volt, hogy az eljáró bíróságok olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely a harmadfokú bíróság határozatában is kifejezésre juttatható lenne (Be. 399. § (1)- (3) bek.) nem vétettek.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a lehetséges mértékben felderítette, s néhány részlettől eltekintve - az indokolási kötelezettségét is kellő színvonalon teljesítve - lényegileg megalapozott tényállást állapított meg az ítéletében.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben feltárt kis terjedelmű megalapozottsági hibákat részben - a személyi körülmények, a megelőző elítélések vonatkozásában - az iratok alapján, részben pedig - a III/2-5. tényállási pontok tekintetében - a másodfokú eljárás során lefolytatott bizonyítás, valamint az iratok tartalma alapján kiküszöbölte.

Ekként a harmadfokú felülbírálatra került tényállás túlnyomóan megalapozott.

A Legfelsőbb Bíróság ugyanakkor megalapozatlanságot - közelebbről: iratellenességet - észlelt a III/1. tényállási pont tekintetében. A megalapozatlanság azonban az iratok tartalma alapján a tényállás kisterjedelmű helyesbítésével kiküszöbölhető volt a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által ebben a körben nem változtatott tényállás szerint a sértett néhány kortyot ivott az I. r. vádlott által felkínált (pezsgősüvegben levő) altatóval kevert alkoholból, amitől rövid időn belül eszméletét veszítette, s a vádlott ebben az állapotában vette el tőle az értékeit, okmányait, bankkártyáit.

Az I. r. vádlott ezen cselekményt előbb teljes mértékben tagadta. Annyiban feltétlenül tagadásban volt, hogy az a szeszital, amelyet a sértettel itatott, altatóval kevert volt. A tagadásával szemben az iratok közt nincs olyan hitelt érdemlő bizonyíték, ami azt támasztaná alá, hogy a vádlott által felkínált italban altató is volt. A sértett toxikológiai vizsgálatára nem került sor. A kórházi zárójelentése szerint súlyos szokványos alkoholmérgezés és nyelőcsőgyulladás miatt került felvételre, eszméletlen állapotban. Az igazságügyi orvos-szakértőnek a másodfokú eljárásban előterjesztett szakvéleménye szerint: a laboratóriumi eredmények - mivel toxikológiai vizsgálat nem történt - konkrétan a gyógyszermérgezés elszenvedését nem alapozzák meg. Nem áll rendelkezésre olyan más bizonyíték sem, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a vádlott altatóval kevert italt itatott a sértettel. Az ügy egyéb adatai pedig kifejezetten arra utalnak, az altatóval kevert szesz itallal kínálást, mint bűnelkövetési módszert, az I. r. vádlott a tényállás III/2. pontja alatti, a II. r. vádlottal közösen elkövetett cselekménytől kezdődően alkalmazta.

Azok a bizonyítékok, amelyek a III/2., 3. és 4. tényállási pontok esetében a sértetteknek adott, általuk fogyasztott ital altatóval kevert voltának megállapítását megalapozzák, logikai következtetéssel sem adnak alapot arra, hogy a sértett által elfogyasztott ital is altatóval kevert lett volna.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság az ítélet III/1. pontjában írt tényállásból mellőzi az altatóval kevert alkohollal itatásra való utalást, ehelyett azt állapítja meg tényállásként, hogy az I. r. vádlott alkohol tartalmú itallal kínálta meg a sértettet.

Egyéb tekintetben a III/1. tényállási rész megállapítása helyes.

A harmadfokú eljárásban irányadó tényállást a III/2., 3., 4. pontok tekintetében - II. r. vádlott következetes vallomása alapján - ezen felül a Legfelsőbb Bíróság kiegészíti azzal, hogy a vádlottak a sértettektől elvett értékeken egyenlő arányban osztottak; a III/5.

tényállás pont tekintetében pedig azzal, hogy a sértettől elvett és utóbb meg nem térült vagyoni értéket – készpénz és 1 nyaklánc – egymás között egyenlő értékben osztották meg.

Ezekkel a kiegészítésekkel a harmadfokú felülbírálat alapját képező tényállás minden tekintetben megalapozottá vált.

Hangsúlyozandó: a III/2-4. tényállási pontok esetében az altatóval kevert ital elfogyasztására vonatkozó ténymegállapítások elsődlegesen nem a szakértői véleményen, hanem döntően a II. r. vádlottnak a beismerő és az I. r. vádlottat is terhelő vallomásán nyugszanak.

Ezt a vallomást támasztják alá az ügy további bizonyítékai, nevezetesen:

- a toxikológiai szakvélemény, amely a vádlottaknál lefoglalt flaskákon, a Dormicum nevű altatószer hatóanyagát mutatta ki; továbbá
- az igazságügyi szakértő véleménye, amely szerint a III/4. tényállás esetében, a toxikológiai lelet alapján is igazolt a sértett vizeletében a Dormicum hatóanyagának jelenléte.

A III/2., és 3. tényállási pont esetében a sértettek vérében, illetőleg vizeletében altató hatóanyagát konkrétan kimutatni szakértői módszerekkel valóban nem lehetett. Ennek azonban a fenti bizonyítékokkal szemben nincs perdöntő jelentősége. A sértettek, amikor orvosi ellátásra kerültek, alkohol-mérgezés tüneteit mutatták, ezért toxikológiai vizsgálatukra rendszerint nem került sor, a III/3. pont alatti cselekménynél pedig a sértettek orvosi ellátására nem is jelentkeztek.

A III/5. tényállási pont esetében a Legfelsőbb Bíróság nem látott elégséges okot, hogy felülbírálja a másodfokú bíróság által mérlegeléssel megállapított azon tényt, amivel kizárta, hogy a sértettre altatóval kevert ital hatott. Ettől eltérő megállapítás ugyanis a jogi értékelés körében eltérő minősítést tenne szükségessé, ám a súlyosítás tilalma folytán a büntetés ekkor sem lenne súlyosítható.

Megjegyzi azonban a Legfelsőbb Bíróság, hogy ebben az esetben a mérlegelés szempontjai elégséges indok nélkül tértek el a III/1. tényállási pont megállapításánál, illetőleg főként a III/2-3. tényállási pont megállapításánál figyelembe vett szempontoktól. A III/2-3. tényállási pontok esetében ugyanis toxikus anyag kimutatásának hiányában is elfogadta a másodfokú bíróság a II. r. vádlottnak az altatóval kevert ital kínálására vonatkozó előadását, az 5. tényállási pont esetében viszont nem.

Megalapozottnak kell értékelni a bünszövetség alapjául vett azt a

ténymegállapítást is, miszerint a III/2-5. tényállási pontok alatti bűncselekmények elkövetésére a vádlottak előzetes megegyezése alapján került sor.

A Legfelsőbb Bíróság a jogi felülbírálat körében a III/2-5. tényállási pontok tekintetében a vagyon elleni bűncselekmények jogi minősítését törvényesnek találta.

A III/2-4. tényállási pontok esetében az irányadó tényállás szerint a vádlottak egymás tevékenységéről tudva, altatóval kevert szeszes ital felkínálásával, s ennek az itálnak - pontosan meg nem határozható mennyiségben történt - sértettek által való elfogyasztásával öntudatlan állapotba helyezték az egyébként ittas, - bár nem öntudatlanságig ittas - sértetteket. A mélyalvás állapotának előidézése, amely a sértetteknel az altatóval kevert szeszes ital elfogyasztásának hatásaként következett be, ugyanis öntudatlan állapotot jelent. Ennek célja az volt, hogy a sértettek értékeit elvehessék.

Az iménti magatartás a rablás bűncselekménye második elkövetési fordulatában meghatározott magatartásnak felel meg.

Miután pedig a III/2-4. tényállás pontbeli cselekményeket a vádlottak az első közös/III/2. pont alatti/ cselekményt megelőző megegyezés alapján, lényegileg annak megfelelően valószínűsítették meg, a bűnszövetségben elkövetés összes ismérve megállapítható. A vádlottak által társtettesként elkövetett rablás tehát valamennyi esetben súlyosabban, bűnszövetségben elkövetettként minősül. A vádlottak tevékenysége a cselekmények során egymás cselekvőségét kiegészítette, ehhez képest a társtettesesség szempontjából közömbös, hogy melyik vádlott vett részt az itallal kínálásban, illetőleg a dolog elvételben.

A társtettesként elkövetett rablási cselekmények rendbeliségének megállapítása is helyes, mivel a III/3. pont alatti cselekményt a vádlottak két sértett sérelmére valószínűsítették meg. Téves tehát az a védői felvetés, hogy a rendbeliség körében a tényállás III/1. pontja alatti cselekmény II. r. vádlott terhére is értékelést nyert volna.

Az irányadó tényállást alapul véve helytálló a másodfokú bíróság részéről a III/5. tényállási pontban megállapított cselekmény nagyobb értékre bűnszövetségben elkövetett lopás büntettként való minősítése is.

E cselekmény minősítésével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság a következőket emeli ki:

A tényállás szerint nem a vádlottak magatartása következtében

került a sértett öntudatlan állapotba, s ez a körülmény a cselekmény rablásnak minősítését kizárja.

Az eljárás első- és másodfokú bírósága által helyesen alkalmazott, az elkövetés időpontjában hatályos Btk. 322. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint kifosztásnak minősül annak a magatartása, aki mászt az idegen dolog jogtalan eltulajdonítását célzó elvétel érdekében lerészegít.

A tényállásból megállapíthatóan a vádlottak részéről ilyen lerészegítés sem történt, hiszen a sértett ebben az esetben is a vádlottak magatartásától függetlenül jelentősebb mérvű szokványos alkoholos befolyásoltság állapotában volt. Az ehhez társult további, néhány korty szeszes ital elfogyasztatása lerészegítésnek nem fogható fel. Ehhez képest helyes a cselekmény lopás bűncselekményeként értékelése.

A tényállás III/1. pontját illetően a harmadfokú eljárásban helyesbített tényállás folytán a cselekmény jogi minősítése már nem felel meg az anyagi jogi rendelkezéseknek.

A tényállás szerint ugyanis az nem igazolható, hogy az I.r. vádlott altatóval kevert italt kínált az egyébként ittas állapotú sértettnek. Ehhez képest a rablás tényállási elemét képező öntudatlan állapotba helyezés a vádlott terhére nem állapítható meg, s ez a cselekmény rablás bűntetteként való minősítését kizárja.

A minősítésnél nem jön szóba a Btk. 322. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kifosztás bűncselekménye sem, hiszen a lerészegítés a vádlott részéről nem állapítható meg, ugyanis a sértett már a vádlottal való találkozást megelőzően is súlyosabb fokú szokványos részeg állapotban volt.

A jogtalan eltulajdonítást célzó dologelvétel tehát ez esetben is - a III/5. tényállási pontban írt cselekmény megítéléséhez hasonlóan - a lopás bűncselekménye körében nyerhet jogi értékelést. A cselekmény törvényes minősítése a kisebb elkövetési értékre, és a minősítő körülmény hiányára figyelemmel a Btk. 316. §-ának (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés I. elkövetési fordulata szerint minősülő lopás vétsége.

A III/1. és III/5. tényállási pontok jogi minősítéséhez kapcsolódóan a Legfelsőbb Bíróság megjegyzi:

A harmadfokú elbírálás időpontjában a Btk. 2009. augusztus 9. napjától hatályos 322. § (1) bekezdés c) pontja szerint kifosztást

követ el és 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett védekezésre képtelen személytől vesz el. Az, aki mélyalvás állapotában van, nyilvánvalóan védekezésre képtelen, következésképpen 2009. augusztus 9-ét követően a III/1. és III/5. tényállási pontoknak megfelelő cselekmény kifosztás büntette lenne.

A Btk. 2. §-ára figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a harmadfokú eljárásban a cselekmény jogi minősítésénél a Btk-nak az elbírálás időpontjában hatályos fenti rendelkezéseit nem alkalmazhatta, mert:

- a III/1. tényállási pontban meghatározott cselekmény az elkövetésének idején hatályos törvény szerint lopás vétsége, tehát az elbírálás idején hatályos törvény visszaható hatályú alkalmazása a Btk. 2. §-ában tiltott súlyosabb elbírálást jelentene;
- a tényállás III/5. pontja alatti cselekményt a többi cselekmény közül kiragadva, az elbíráláskori törvény alkalmazása kétségtelenül némileg kedvezőbb elbírálást eredményezhetne, hiszen a lopásnak a Btk. 316. § (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő esete 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett, míg a kifosztásnak a Btk. 322. § (1) bekezdés c) pontja szerinti esete 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ekként, szemben a lopáskénti értékeléssel, enyhítő rendelkezés alkalmazása nélkül is kiszabható a cselekmény miatt 1 év alatti szabadságvesztés.

Az elbíráláskor hatályos törvénynek az alkalmazása azonban e tényállási pontban írt cselekményre nézve is kizárt, hiszen bűnhalmazatban álló cselekmények tekintetében az elkövetéskori és az elbíráláskori törvények vegyített alkalmazására a következetes ítélkezési gyakorlat szerint nem kerülhet sor. Ettől eltérő alkalmazás legfeljebb akkor megengedett, ha az elbíráláskor hatályos törvény szerint valamely cselekmény miatt felmentésnek van helye, és ez után kell állást foglalni abban, a fennmaradó cselekményekre nézve az elbíráláskori szabályok az elkövetéskori szabályoknál enyhébbek-e).

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a bűnösség megállapításának az érintetlenül hagyásával a cselekmények jogi minősítését csak annyiban változtatta meg, hogy az I. r. vádlottnak a tényállás III/1. pontjában írt cselekményét rablás büntette helyett a Btk. 316. § (1) bekezdésében és a (2) bekezdés I. fordulatában meghatározott lopás vétségének minősítette.

* * *

A harmadfokú eljárásban a teljes körű felülbírálat elve érvényesül. A felülbírálat csak az olyan felmentő vagy eljárást megszüntető

rendelkezésre nem terjed ki, amelyet a másodfokú bíróság határozata helybenhagyott.

A teljes körű felülbírálatnak nem lehet akadálya az sem, hogy a másodfokú bíróság ítéletét, noha a felülbírálat eredménye ezt szükségessé tenné, azért nem lehet megváltoztatni, mert a változtatást a súlyosítási tilalom megakadályozza.

Ezért, bár erre nézve a másodfellebbezésben támadás nem történt és az ügyben súlyosítási tilalom is érvényesül, a BKv. 73. számú kollégiumi vélemény értelemszerű alkalmazásával a Legfelsőbb Bíróság felülbírálatának ki kellett terjednie a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezéseire is, amelyek - megváltoztatva az elsőfokú bíróság bűnösséget megállapító ítéleti rendelkezéseit - a vádlottakat többrendbeli közokirattal visszaélés vétségének, illetve készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségének vádjá alól felmentették, illetőleg közokirattal visszaélés vétsége miatt - a vonatkozó ítéleti rendelkezést hatályon kívül helyezve - a büntetőeljárást megszüntették.

Az irányadó tényállást alapul véve az ítélőtábla az ítélkezési gyakorlat egységét célzó 1/2009. BJE. számú jogegységi határozat félreértésével hozta meg a III/1. , 2. és 5. tényállási pontokat érintően ezen felmentő rendelkezéseit, illetőleg szüntette meg a Be. 332. § (2) bekezdése alapján a büntetőeljárást.

Az egyébiránt a másodfokú bíróság ítéletében helyesen idézett jogegységi határozat indokolása nem hagy kétséget afelől:

a közokirattal visszaélés elkövetési magatartását alkotó „megszerzéshez” az is szükséges, hogy az eshetőleges szándékkal elvett közokiratot az elkövető viszonylag tartósan birtokolja..... Amennyiben az elkövető a lopott tárcával, táskával stb. együtt az abban szokásosan elhelyezett közokiratokat - akár meggyőződve azokról, akár nem - is elveszi, majd a közokirat birtoklásával rövid időn belül a sértetthez történő visszajuttatást lehetővé tevő módon felhagy, a megszerzésre irányuló eshetőleges szándék nem állapítható meg.

Elkerülte a Fővárosi Ítélőtábla figyelmét, hogy az irányadó tényállásból nem derül ki olyan tény, miszerint a vádlottak felhagytak volna a sértettekkel eshetőleges szándékkal elvett okiratok, illetve bankkártyák birtoklásával, mégpedig olyan módon, amely azoknak a sértettekhez való visszajuttatását akár csak elvben is lehetővé tette volna. Azok közül egy sem került feltalálásra. Nincs tehát olyan tény, ami az okiratok, illetőleg bankkártyák feletti viszonylag tartós birtoklására irányuló szándék meglétét kétségesse tenné. Ellenkezőleg: a III/5. tényállási pontból az derül ki, hogy a lopás során elvett okiratok, bankkártyák

birtoklásával a vádlottak olyan körülmények között hagytak fel, ami szükségképpen azok megsemmisítéséhez vezetett. Megsemmisítésnek tekintendő ugyanis a közokirat olyan körülményeknek való kitétele is, amelyek az általános élettapasztalat alapján magukban hordozzák az okirat állagának helyrehozhatatlan károsodását, vagy tartalmának felismerhetetlenné válását, következésképpen azt eredményezik, hogy a közokirat a funkciójának ellátására alkalmatlanná válik./1/2009. számú BJE. jogegységi határozat 2. pontja/ Ezek az elvek természetesen a készpénz-helyettesítő fizetési eszközökre (pl. bankkártyákra) is vonatkoznak.

A Legfelsőbb Bíróság a jogi értékelés tévedéseit ebben a körben csak észlelhette, ám a harmadfokú eljárásban érvényesülő súlyosítási tilalom folytán (Be. 397. §) a másodfokú bíróság ítéletét nem változtathatta meg.

* * *

A büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseket felülbírálván a Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy az első és másodfokú bíróság által helyesen számba vett és értékelt nyomatékos súlyosító körülmények mellett a büntetés enyhítését célzó fellebbezések egyik vádlott vonatkozásában sem tekinthetők alaposnak.

Az I. r. vádlott esetében ugyan 1 rb. rablásnak értékelt cselekmény lopásnak minősül, ám ez a cselekménysorozat egészének a tárgyi súlyán nem változtat, a büntetés lényeges enyhítését ez nem indokolja. Továbbra is irányadó az az ítélkezési gyakorlat, mely szerint a fellebbezési szakban eljáró bíróságnak a büntetés jelentéktelen változtatásától tartozkodnia kell.

A II.r. vádlottal szemben kiszabott 7 évi szabadságvesztés büntetés pedig inkább enyhe, mint súlyos. Az adott esetben érvényesülő súlyosítási tilalom azonban a kiszabott büntetés súlyosítását nem teszi lehetővé.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a büntetést kiszabó részében a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 397. §-át alkalmazva, helybenhagyta.

* * *

A teljes körű hivatalbóli felülbírálat folytán [Be. 387. § (4) bekezdése] a Legfelsőbb Bíróság észlelte végül azt is, hogy az eljáró bíróságok a törvény értelmében kötelező vagyonelkobzásról nem határoztak, jóllehet a Btk. 77/B § (1) bekezdés a) pontja szerint a vagyonelkobzást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyoni, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett.

A vagyonekobzást a Btk.77/C.§-a (1) bekezdésének a) pontja szerint pénzösszegben kifejezve kell elrendelni, ha a vagyon már nem lelhető fel. A kialakult bírói gyakorlat szerint a vagyonekobzás csak az adott elkövető által ténylegesen megszerzett vagyonra terjedhet ki, egyetemlegesség alkalmazására ugyanazon bűncselekmény elkövetőinek tekintetében nem kerülhet sor. A vagyonekobzást kizáró eseteket a Btk.77/B.§-ának (5) bekezdése részletezi. Ezen túlmenően - mivel azzal az elkövető nem gazdagodott - nem kerülhet sor vagyonekobzásra a sértettnek visszaadott, vagy lefoglalt, és a sértettnek kiadott, illetve kiadandó vagyontárgyak tekintetében sem (69/2009. BK. vélemény).

A tényállás III/1. pontja alatti cselekménnyel kizárólag a I. r. vádlott szerzett vagyont.

Az I. és II. r. vádlott által közösen elkövetett bűncselekmények körében a kiegészített tényállásnak megfelelően megállapítható, hogy a III/2., III/3. és III/4. tényállási pontokban rögzített cselekmények során megszerzett értékeken a vádlottak egyforma arányban osztoztak. A III/5. tényállási pont esetében az eltulajdonított kommunikátor és az arany karóra lefoglalást és kiadást nyert. Az ezen túlmenő eltulajdonított 153.840 Ft értéken a vádlottak ugyancsak egyforma arányban osztoztak meg.

Így - a megtérülésekre figyelemmel - a bűncselekmények kapcsán az I. r. vádlott összesen 342.630 Ft, míg a II. r. vádlott összesen 333.980 Ft olyan vagyoni értéket szerzett meg, amely már részben sem volt feltalálható.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság - a vagyonekobzást pénzösszegben kifejezve - a Be. 398.§-a /3/ bekezdésének alkalmazásával az I. r. vádlottal és a II. r. vádlottal szemben a fenti összegben vagyonekobzást rendelt el. Ennek során figyelemmel volt arra is, hogy a vagyonekobzás intézkedés, amelynek alkalmazására a súlyosítási tilalom (Be. 354.§-a) nem vonatkozik.

Alakszerű polgári jogi igényt az ügyben egyik sértett sem terjesztett elő. Azonban a Legfelsőbb Bíróság észlelte, hogy az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke a sértetteket ezzel kapcsolatban nem nyilatkoztatta meg. Felhívja az elsőfokú bíróság figyelmét, hogy a sértettek, mint magánfelek /Be.54.§-a/ jogainak biztosítása körébe tartozik az is, hogy a tárgyalás megkezdése után a tanács elnökének a Be.284.§-a (1) bekezdésének b) pontja szerint nyilatkoztatnia kell a jelen lévő sértettet, illetőleg képviselőjét arra, hogy polgári jogi igényt érvényesít-e. Szükség esetén a képviselő nélkül eljáró sértettet arról is tájékoztatni kell, a Be.54.§-a szerint a büntetőeljárásban polgári jogi igényként milyen igény érvényesíthető.

Az addig felmerült bűnügyi költség összegét az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, és okszerűen rendelkeztek annak viseléséről. A védelmükkel kapcsolatban a harmadfokú eljárásban felmerült 7500 Ft, illetve 6000 Ft bűnügyi költség pedig a vádlottakat külön-külön terheli.

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatással nem érintett rendelkezéseit helybenhagyta.

A harmadfokú ítélet elleni fellebbezést a Be.3.§-ának (4) bekezdése, a Be.416.§ (1) bekezdés a) és b) pontja alapján történő felülvizsgálatát pedig a Be.416.§-a (4) bekezdésének a) pontja zárja ki.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete a Be.390.§-ának (1) bekezdésén alapul

Budapest, 2009. november 24.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Horváth Ibolya s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.128/2008/23. számú ítélete a Legfelsőbb Bíróság Bhar.I.570/2009/9. számú ítéletében foglalt változtatásokkal az I. r. és a II. r. terheltek tekintetében jogerőre emelkedett, és végrehajtható.

Budapest, 2009. november 24.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

bírósági ügyintéző
MGy